

Terveyspoliittinen ohjelma

2007

Rkp:n terveystoiminnan ohjelma

Terveydenhuolto

Terveydenhuollon tulee olla helposti ja nopeasti saatavilla. Lääketieteellinen teknologia kehittyy nopeasti. Erityisesti erikoissairaanhoidon kustannukset kasvavat. Meidän haasteemme on pystyä jatkossakin antamaan nykyaikaista, hyvää länsimaista terveydenhuoltopalvelua käytännöllisesti katsoen tämän päivän hintaan. Käynnissä oleva kansallinen terveydenhoito-ohjelma sekä lakimme hoitotakuusta ovat erinomaisia välineitä tässä työssä. Laajempaan yhteistyöhön tähtäävällä kunta- ja palvelurakennemuutoksella turvataan lopulta tulevaisuuden terveydenhuolto.

Haasteeseen sisältyy myös työn tehokkuuden lisääminen ilman että henkilökunta ajetaan loppuun. Tyytyväiset asiakkaat pitävät myös henkilökunnan tyytyväisenä. Tähän tarvitaan asiakasystävällistä palvelua ja hyvin toimivia hoitoketjuja, joissa kaikki tuntevat lähetekäytännön kriteerit ja potilaskategorioiden sijainnin hoitoasteikolla. Toimiva puhelinneuvonta on hyvä apukeino asiakasystävällistä palvelua luotaessa. Työhön tarvitaan erityiskoulutettuja hoitajia, jotka tietokonetta apuna käyttäen voivat antaa hoito-ohjeita, tietoa parhaista hoitopaikoista ja/tai vapaista vastaanottoajoista lääkäreille tai terveydenhoitajille potilaan tarpeen mukaisesti. Tämä velvollisuus löytyy hoitotakuun määräyksistä. Asiakkaat

ovat olleet kokeilujen mukaan hyvin tyytyväisiä tehokkaaseen puhelinneuvontaan, joka on vähentänyt lääkärissäkäyntejä jopa kolmanneksella. Rkp:n mielestä tämän tyyppinen neuvonta on tehokas tapa parantaa julkisia terveydenhoitopalveluja, ja se tulisi ottaa käyttöön koko maassa joko omana toimintanaan tai maksullisena palveluna.

Rkp:n mielestä

- henkilökunnan hyvinvointiin panostamisella on ratkaiseva merkitys hoitotyön laatuun.
- puhelinneuvonta on hyvä työkalu annettaessa käyttäjätasoisia terveydenhoitopalvelua.

Perusterveydenhuolto

Perusterveydenhuollossa on tärkeää korostaa kokonaisvastuuta väestön terveydestä ja hyvinvoinnista. Ennaltaehkäisevä kansanterveysyhtiö kärsii edelleen 1990-luvulla tapahtuneista leikkauksista. Kouluhoitajia ja koulupsykologeja on aivan liian vähän. Psykososiaalinen kärsimys ja perheväkivalta vaativat uusia valmiuksia ja voimavaroja hoitohenkilökunnalta löytää aikaa puuttua tapahtumien kulkuun mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Uusi kansantauti, ylipaino, hiipii nuoreen sukupolveen ja terveydenhuollon täytyy olla aktiivisesti mukana kasvatustyössä elintapojen muuttamiseksi fyysisesti aktiivisemmiksi ja ruokatuotosten parantamiseksi. Oppilailta on oltava mahdollisuus harrastaa enemmän liikuntaa ja muuta fyysistä toimintaa

kouluissa. Tällä on tärkeä asema nuorten terveydentilan kohottamisessa.

Aikuisiän diabetes lisääntyy rajusti, mutta sitä voidaan ennaltaehkäistä tehokkaasti terveellisillä elämäntavoilla. Väestövastuujärjestelmä, jossa sama hoitotiimi vastaa 2 000 kansalaisen ryhmästä, tuottaa parhaan tuloksen työn laatua ja viihtyvyyttä ajatellen. Perinteisten lääkäreille kuuluvien työtehtävien siirtäminen erikoissairaanhoitajille on toiminut hyvin ja tällaista delegointia esimerkiksi reuman, diabeteksen, syövän ja dementian hoidoissa tulee lisätä. Vastuunottoa omasta terveydestään on korostettava ja itsehoitomenetelmien kehittäminen ja tiedon jakaminen netitse on tärkeää.

Rkp:n mielestä

- on turvatta voimavarat siihen, että psykososiaaliseen kärsimykseen voidaan puuttua mahdollisimman aikaisessa vaiheessa
- kouluissa tarvitaan enemmän liikuntaa ja fyysistä toimintaa.
- on kiinnitettävä huomiota ruokavalion terveysvaikutuksiin.
- yhä useampia lääkäreille kuuluvia työtehtäviä voidaan siirtää erikoissairaanhoitajille.

Vanhustenhuolto

Ikääntyvien ihmisten määrä yhteiskunnassamme kasvaa. Tutkimukset osoittavat, että ikäihmiset haluavat asua kotona niin kauan kuin mahdollista ja tavoitteiden mukaan 90 prosenttia 75-vuotiaista voi asua koto-

naan. Tämä edellyttää hyvää kotipalvelua ja kotisairaanhoitoa. Tavallisimpia kotitapaturmia ennaltaehkäisevillä kotikäyneillä ja peruskuntoutustyöllä on tärkeä tehtävä hoitotyössä. Vanhusten laitoshoidon tulisi vähentää minimiin, ja myös sen tulisi olla mahdollisimman aktiivista ja kuntouttavaa. Me olemme kaikki oikeutettuja arvokkaaseen elämään aina elämämme loppuun asti. Dementian hoito on meille erityishaaste. Dementiapotilaita tulisi hoitaa pienissä kodintapaisissa yksiköissä, joissa henkilökuntaa on riittävästi. Dementia on hyvin raskasta lähiomaisille, sillä sairaus muuttaa ihmisen luonteen, eikä hän tunnista läheisiään ja rakkaimpiaan. Kaikissa kunnissa on oltava käytettävissä dementiaan perehtynyt neuvonantaja ja diagnosti- soinnin on oltava organisoitua. Tällä tavoin hoitosuunnitelmat voidaan tehdä oikein ja taudin etenemistä hidastavia lääkkeitä voidaan määrätä ajoissa.

Rkp:n mielestä

- voimavaroja kotipalveluun ja kotisairaanhoitoon on lisättävä.
- dementiapotilaita tulee hoitaa pienissä kodintapaisissa ympäristöissä.
- kuntien tulee kehittää dementia-neuvontaa.

Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoidon on pystyttävä antamaan oikeaa hoitoa mahdollisimman nopeasti, ja sen on voitava lähettää potilaat jälkihoitoon ja kuntoutukseen kotiin tai perushoidon piiriin yhdessä sovittujen

sääntöjen mukaisesti. Tämä vaatii yhteistyötä sosiaalihuollolta, terveydenhuollolta ja erikoissairaanhoidolta. Kuntien palvelurakennemuutostusta koskevan lain mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon on tehtävä yhteistyötä alueella, jossa on vähintään 20 000 asukasta. Tästä seuraa, että sosiaalihuollon ja terveydenhuollon välinen virallinen raja häviää asteittain sitä mukaa kun ihmisten asenteet pehmenevät. Kaikki tämä kääntyy palvelujen käyttäjien eduksi. Erikoissairaanhoidon halutaan ottavan osaa myös terveyttä edistävään työhön, mikä rakentaisi luonnollisen sillan perushoidon alueelle, jolloin kokonaisuus voidaan ottaa huomioon koko hoitoketjussa. Laatuvaatimusten ja korkeiden kustannusten vuoksi huipputeknologisen erikoissairaanhoidon yksiköitä on keskitettävä ja niiden määrää on vähennettävä. Kielitaitovaatimus nousee tällöin tärkeäksi kysymykseksi.

Rkp:n mielestä

- huipputeknologista erikoissairaanhoidoa on keskitettävä harvempiin yksiköihin.
- kieli on laatuvaatimusten keskeinen osa hoitoalalla.

Muita kehitystarpeita

On tärkeää, että saamme koko maan kattavan sähköisen sairauskertomusjärjestelmän, jotta hoitotiedot ovat koko hoitoketjun käytössä. Eduskunta on äskettäin hyväksynyt lakeja, jotka koskevat sähköisten lääkemääräysten käsittelyä ja sähköisiä sairauskertomuksia. Nämä on otettava käyttöön neljän vuoden sisällä. Tämä jälkeen tiedot

kaikkien terveydentilasta ovat käytettävissä koko maassa "älykortin" kautta.

On myös tärkeää, että hoitohenkilökunta saa tietoa hyvästä hoitosuunnittelusta, ja että se voi seurata hoitotuloksia tarkasti huolella täytetyistä sairauskertomuksista. Tähän tarvitaan työn laatuvarmistuksen ja -hallinnan, hoitoetiikan ja talousetiikan koulutusta. Parhaan käytännön ("best practice") mukainen koulutus on osoittautunut tehokkaaksi.

Henkilöstöpolitiikka on erittäin tärkeässä asemassa erityisesti odotettavissa olevaa hoitohenkilökuntapulaa ajatellen. Hyvästä peruskoulutuksesta huolimatta tarvitaan jatkuvaa lisäkoulutusta, kuntoutus- ja virkistystoimintaa. Kaikilla työpaikoilla on oltava riittävä määrä sijaisia (nk. sijaispankki) työssäjaksamisen ja -viihtymisen ylläpitämiseksi. Kansallisen terveydenhoidon hankkeen selkeiden tavoitteiden mukaan julkisen sektorin työnantajien on luotava tarvittava määrä vakituisia virkoja vastaamaan sijaistarvetta. Monin paikoin asia on hoidettu, kun taas toisaalla nukutaan vielä. Vakituinen sijaispankki on edellytys henkilöstön jaksamiselle. Mielestämme myös tämän naisvaltaisen alan palkkoja on korotettava.

Hyvän terminaalihoidon ja nykyaikaisen kivunhallinnan kehittäminen on myös hyvin tärkeää. Tällä saralla on Suomen sairaanhoidolla vielä pitkä tie kuljettavana.

Rkp:n mielestä

- hoitotehokkuuden vuoksi on erittäin tärkeää, että sähköiset sairauskertomukset otetaan käyttöön mahdollisimman nopeasti.
- on luotava sijaispankkeja henkilöstön suuren työtaakan vuoksi.
- hoitosektorin määräaikaiset työsuhteet on muutettava vakituiseksi työsuhteiksi.
- voimavaroja on lisättävä hyvän kivunhallinnan ja terminaalihoidon kehittämiseksi.

Kielikysymys

Eriyisesti kaupungeissa ja postmodernissa yhteiskunnassa yhteenkuuluvuus ja solidaarisuus ovat suurempia haasteita kuin kuluttaminen tai palveluntuottajan valinta. On todennäköistä, että kielellä on vain vähäinen merkitys ammattilaispalveluja valittaessa. Heikoille ja sairaille tuen ja huolenpidon tarve on kaikista tärkeintä. Yhteiskuntamme palvelutoiminta tuskin pystyy tyydyttämään tämän tarpeen täysin. Sen sijaan toimiva sosiaalinen verkosto, jolla on yhteinen kielellinen ja kulttuurillinen identiteetti, voi helpottaa yksilöä tämän valitessa palveluja ja yrittäessä sopeutua stressaaviin tilanteisiin.

Näin ollen on erittäin tärkeää etsiä aktiivisesti ruotsinkielisiä tai kaksikielisiä asukkaita omalta alueeltaan ja tarjota heille tukiverkostoa. Tehtävä vaatii rahallisia panostuksia, organisointi- ja hallinointityötä sekä tiedottamista. Verkosto koostuu olemassa olevista instituutioista, yhdistyk-

sistä, vapaaehtoisjärjestöistä ja yksittäisistä kansalaisista. Ihmisiä tulee kannustaa aktiivisesti uusiin toimintamuotoihin. Hoitoa on saatava – ja myös ruotsin kielellä. Paikkakunnilla, joissa on suhteellisen pieni ruotsinkielinen väestö, voidaan muodostaa ruotsinkielisiä palveluyksiköitä, kun taas selvästi kaksikielisillä paikkakunnilla on kaikkien saatava palvelua kahdella kielellä.

Lapsi- ja nuorisopsykiatrian tarve sekä erityisesti syömishäiriöiden hoidon tarve on kasvanut rajusti, ja näitä hoitoja on annettava potilaan äidinkielellä. Näiden tarpeiden tyydyttämiseksi Rkp vaatii hyvin toimivien ja taloudeltaan turvattujen ruotsinkielisten yksiköiden perustamista.

Rkp:n mielestä

- toimiva sosiaalinen verkosto on keskeinen osa ihmisen terveyttä ja hyvinvointia.
- voimavaroja tarvitaan, jotta syömishäiriöistä ja psyykkisistä ongelmista kärsiville potilaille voidaan turvata hoito myös ruotsin kielellä.

Työskentelemme sosiaalisesti kestävästä yhteiskunnan aikaansaamiseksi

Pohjoismaista hyvinvointimallia kannattaa puolustaa! Hyvä tasapaino työn ja kodin välillä, turvattu minimitoimeentulo sekä korkealaatuinen sosiaali- ja terveydenhuolto ovat tärkeitä elementtejä suomalaisessa uuden vuosituhatmenestävissä yhteiskunnassa. Me elämme pidempään ja ikäihmisemme ovat aiempaa aktiivisempia ja terveempiä. Samanaikaisesti ammatissa

toimivan väestön osuus pienenee. Voidaksemme turvata hyvinvointimme kestäväällä tavalla on meidän suunnattava voimavaroja hyvään työympäristöön ja terveyttä edistäviin toimenpiteisiin. Kolmannen sektorin toimintamahdollisuuksia on edelleen kehitettävä.

Suomen on tarjottava kaikille korkealaatuaista hoitoa ja huolenpitoa iästä, taloudellisesta asemasta, syntyperästä tai kotipaikasta huolimatta. Julkisilla varoilla rahoitetun hoito- ja hoivatyön tulee olla myös tulevaisuudessa pohjana sosiaali- ja terveydenhoitojärjestelmällemme. Turvataksemme monipuolisen hoitotyön tarvitsemme myös kolmannen sektorin ja yksityisten palveluntuottajien osallistumista.

Kansallinen terveydenhuollon hanke on ollut melko menestyksekkäs, vaikkakin se viedään päätökseen vasta tänä vuonna. Puhelinneuvonta on otettu käyttöön ja odotusajat ovat lyhentyneet monissa terveyskeskuksissa ja erityisesti erikoissairaaloissa. Laki hoitotakuusta on erittäin onnistunut. Vanhustenhoidon, mielenterveyshuollon ja vammaishoidon vuoro on olla seuraavaksi erityishuomion kohteena. Hoito- ja hoivatyö edellyttää niin henkilökuntaa kuin varojakin. Rkp haluaa toimia kansallisen terveydenhuollon hankkeen toteuttamiseksi. Hoitotakuun nojalla kaikkien Suomessa asuvien on saatava hoitoa nopeasti. Julkisesta sektorista on tultava kilpailukykyinen työnantaja, joka panostaa henkilöstöönsä. Tämä on ainut tapa turvata palvelujen saatavuus ja nuorten hakeutuminen töihin hoitoalalle.

Mielenterveyspalvelut ovat olleet keskeinen kysymys Rkp:n asialistalla, ja ne vaativat edelleenkin erityishuomiota. Psykkiset sairaudet ovat nykyään yleisin syy varhaiseläkkeelle hakeutumiseen. Mielenterveyspotilaiden omaiset jäävät usein hyvin yksin asian äärelle. Kun vanhemmilla on mielenterveysongelmia, on lasten tuen tarve huomioitava aina erityisesti. Panostaminen psykiatriseen hoitoon ja ennaltaehkäisevään työhön säästää sekä inhimillistä kärsimystä että rahaa. Rkp haluaa toiminnallaan edesauttaa toimivan psykiatrisen hoitoketjun rakentamista koko maahan.

Myös vammaiset tarvitsevat mahdollisuuden päättää omasta elämästään. Hyvänä kehityssuuntana onkin ollut se, että yhä harvemmat vammaisista asuvat laitoksissa. Tämän tukemiseksi on kehitettävä hyviä palvelu- ja asumismuotoja, jotta itsenäinen ja aktiivinen elämä olisi mahdollista. On kehitettävä myös oikeutta henkilökohtaiseen avustajaan ja vammaisille sopivia asuntoja on oltava tarjolla. Näiden tavoitteiden toteutuminen on turvattava tulevaisuudessa hallitusohjelmassa.

Muuttoliikkeiden seurauksena monet nuoret perheet ja vanhukset jäävät ilman sosiaalista verkostoa. Vanhemmat ovat perheen ja työnantajan vaatimusten ristitilussa. Rkp haluaa luoda uusia tukimuotoja perheille lisäämällä yhteistyötä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välillä. Myös kunnallisia neuvoloita halutaan edelleen kehitettävän lapsiperheiden sosiaali- ja terveydenhuollon kysymysten resurssikeskuksiksi.

Myös lapsiperheillä tulisi olla mahdollisuus kotipalveluun. Lapset tarvitsevat myös muiden aikuisten kuin vanhempiensa läsnäoloa arkipäiväänsä. Siksi Rkp haluaa turvata subjektiivisen oikeuden päivähoitoon ja se haluaa kehittää koululaisten iltapäivätoimintaa.

Rkp:n mielestä

- julkisilla varoilla rahoitetun hoito- ja hoivatyön on oltava pohjana sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmällemme.
- kolmas sektori ja yksityiset palveluntuottajat muodostavat laadukkaan lisän hoito- ja hoivatyön tuottamisessa.
- kansallinen terveyshanke on toteutettava kokonaisuudessaan.
- mielenterveyspalvelut vaativat lisäpanostuksia.
- on kehitettävä järjestelmää, joka mahdollistaa henkilökohtaisten avustajien saannin.
- kunnallisia neuvoloita on kehitettävä lapsiperheiden sosiaali- ja terveydenhuollon kysymysten resurssikeskuksiksi.
- kolmas sektori on tärkeä tekijä, jonka toimintaa kansalaisten turvaverkoston luomiseksi on tuettava.

